

REPUBLICA SLOVENIJA
OKROŽNO SODIŠČE V LJUBLJANI

SODBA
V IMENU LJUDSTVA

Okrožno sodišče v Ljubljani je po okrožni sodnici [REDACTED]

v pravdni zadevi tožeče stranke: [REDACTED]

[REDACTED] ki jih
vse zastopa [REDACTED] odvetnik iz [REDACTED]

zoper toženo stranko: [REDACTED]

Ljubljana, ki jo zastopa Odvetniška pisarna [REDACTED] iz Ljubljane

zaradi ugotovitve ničnosti kreditnih pogodb in plačila zneska [REDACTED] EUR,
neveljavnosti vknjižbe, izbrisa neveljavne vknjižbe in vzpostavitve prejšnjega
zemljiškoknjižnega stanja [REDACTED]

podredno zaradi razveze kreditnih pogodb in plačila zneska [REDACTED] EUR ter
izstavitve zemljiškoknjižne listine [REDACTED]

po dne [REDACTED] 2017 opravljeni javni glavni obravnavi in po pridržani izdaji sodne
odločbe po 125. a členu ZPP,

dne [REDACTED] julija 2017

RAZSODILO:

I. **Zavrne se** tožbeni zahtevek, ki se glasi:

„ 1. Ugotovi se, da so notarski zapisi opr. št. SV [REDACTED] z dne [REDACTED] 2006 Pogodbe o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] ter Sporazum o zavarovanju denarne terjatve po 42. členu SPZ in notarski zapis opr. št. SV [REDACTED] z dne [REDACTED] 2013 Dodatka št. [REDACTED] k Pogodbi o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] ter Sporazum o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu SPZ v zvezi s 13. a členom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zemljiški knjigi (ZZK - 1C), kakor tudi Pogodba o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] z dne [REDACTED] 2006 Dodatek št. [REDACTED] k pogodbo o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] z dne [REDACTED] 2011 in Dodatek št. [REDACTED] k pogodbi o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] z dne [REDACTED] 2013, nični.

2. Tožnica je dolžna v roku 15 dni plačati toženi stranki znesek [REDACTED] EUR, v roku 15 dni in pod izvršbo.

3. Ugotovi se, da so vknjižbe hipoteke na nepremičnino parc. št. [REDACTED] [REDACTED] ki je bila vknjižena na podlagi notarskega zapisa Pogodbe o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] in Sporazuma o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu SPZ, opr. št. SV [REDACTED] z dne [REDACTED] 2006 za zavarovanje denarne terjatve tožene stranke v višini glavnice [REDACTED] CHF v tolarski protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije za CHF na dan črpanja kredita, z obrestno mero 12 mesečni LIBOR + 1,95% p.a., EOM 4,23% letno, z zapadlostjo v 276 mesečnih anuitetah dne [REDACTED] 2029 in z možnostjo predčasne zapadlosti v primerih iz [REDACTED] točke Pogodbe o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] [REDACTED] skupaj z zaznambo neposredne izvršljivosti navedenega notarskega zapisa pod ID zaznambe [REDACTED] kot tudi zaznamba sprememb pri hipoteki pod ID zaznambe [REDACTED] na podlagi Notarskega zapisa SV [REDACTED] z dne [REDACTED] 2013 Dodatka št. [REDACTED] k pogodbi o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] ter sporazuma o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu SPZ v zvezi s 13. a členom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zemljiški knjigi (ZZK - 1C) glede vknjižbe spremembe roka vračila kredita, ki glasi [REDACTED] 2013, skupaj z zaznamo neposredne izvršljivosti navedenega notarskega zapisa pod ID zaznambe [REDACTED] neveljavne in se izbrišejo.

4. Tožena stranka je dolžna tožnikoma povrniti pravdne stroške v roku 15 dni, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od prvega dne po izteku roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti dalje do plačila, pod izvršbo.“

II. **Zavrne se podredni zahtevek, ki se glasi:**

„ 1. Notarski zapis opr. št. SV [REDACTED] z dne [REDACTED] 2006 Pogodbe o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] ter Sporazum o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu SPZ in Notarski zapis opr. št. SV [REDACTED] z dne [REDACTED] 2013 Dodatka št. [REDACTED] k Pogodbi o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] ter Sporazum o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu SPZ v zvezi s 13. a členom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zemljiški knjigi (ZZK - 1C), kakor tudi Pogodba o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] [REDACTED] z dne [REDACTED] 2006, Dodatek št. [REDACTED] k pogodbi o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] z dne [REDACTED] 2011 in Dodatek št. [REDACTED] k pogodbi o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] [REDACTED] z dne [REDACTED] 2013 se razvežejo.

2. Prva tožnica je dolžna plačati toženi stranki znesek [REDACTED] EUR, v roku 15 dni in pod izvršbo.

3. Tožena stranka je dolžna v roku 15 dni izstaviti prvo tožnici zemljiškoknjžno listino, na podlagi katere bo izbrisana:

- vknjižba hipoteke na nepremičnini parc. št. [REDACTED] k.o. [REDACTED] [REDACTED] ki je bila vknjižena na podlagi notarskega zapisa Pogodbe o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] in Sporazuma o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu SPZ, opr. št. [REDACTED] z dne [REDACTED] 2006 za zavarovanje denarne terjatve tožene stranke v višini glavnice [REDACTED] CHF v tolarski protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije za CHF na dan črpanja kredita z obrestno mero 12 mesečni LIBOR + 1,95%p. a., EOM 4,23% letno, z zapadlostjo v 276 mesečnih anuitetah dne [REDACTED] 2029 in z možnostjo predčasne zapadlosti v primerih iz [REDACTED] točke Pogodbe o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED]

- zaznamba neposredne izvršljivosti notarskega zapisa iz prejšnje alineje pod ID zaznamba [REDACTED]

- zaznamba spremembe pri hipoteki pod ID zaznamba [REDACTED] na podlagi Notarskega zapisa SV [REDACTED] z dne [REDACTED] 2013 Dodatka št. [REDACTED] k pogodbi o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo št. [REDACTED] ter sporazuma o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu SPZ v zvezi s 13. a

členom Zakona o spremembah in dopolnitvi Zakona o zemljiški knjigi (ZZK - 1C) glede vknjižbe spremembe roka vračila kredita, ki glasi [REDACTED] 2013,

- zaznamba neposredne izvršljivosti notarskega zapisa iz prejšnje alineje pod ID zaznambe [REDACTED] vse pod izvršbo.

4. Tožena stranka je dolžna tožnikoma povrniti pravdne stroške v roku 15 dni, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od prvega dne po izteku roka za prostovoljno izpolnitev obveznosti dalje do plačila, pod izvršbo.“

III. Tožeča stranka je dolžna toženi stranki plačati stroške postopka v znesku [REDACTED] EUR v roku 15 dni, v primeru zamude skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi od poteka paricijskega roka dalje do plačila.

OBRAZLOŽITEV:

Navedbe tožeče stranke

1. Prva tožnica in drugi tožnik sta s toženo stranko sklenila kreditno pogodbo, katere predmet je dolgoročni kredit z valutno klavzulo v znesku [REDACTED] CHF po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan črpanja kredita, z dobo vračanja 276 mesecev oz. do [REDACTED] 2029, začeni s prvo anuiteto [REDACTED] 2007. Višina mesečne anuitete na dan sklenitve pogodbe je znašala [REDACTED] CHF v tolarski protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan plačila. S prvim dodatkom k pogodbi sta stranki ugotovili, da se od [REDACTED] 2007 dalje v Republiki Sloveniji kot zakonito plačilno sredstvo uporablja evro ter dogovorili 12- mesečni moratorij. Z drugim dodatkom k pogodbi je bila spremenjena mesečna anuiteta, in sicer v višini [REDACTED] CHF, ki se odplačuje v 384. tih mesečnih anuitetah, od katerih prva zapade v plačilo [REDACTED] 2013, zadnja pa [REDACTED] 2038. Zaradi zavarovanja terjatve iz naslova kreditnih podob je bila ustanovljena in vknjižena hipoteka v korist tožene stranke na nepremičnini, ki v naravi predstavlja hišo, v kateri tožniki živijo. V danem primeru je bil kredit dan za poplačilo obstoječega kredita in izven namena poklicne ali pridobitne dejavnosti, zato je tožnike šteti kot potrošnike. V konkretnem primeru torej velja, da so pogodbene določbe, ki so v nasprotju z ZPotK in ki so v škodo potrošnika, nične; nejasne ali nepopolne določbe potrošniške kreditne pogodbe pa se ne uporabljajo, temveč se namesto njih uporabljajo določbe ZPotK. V danem primeru je treba upoštevati tudi predhodno odločbo Sodišča Evropske unije v zadevi C-26/13 (nanaša se na razlago Unije, ki je zavezujoča tudi za slovenska sodišča, prim. X Ips 31/2013), ki

se tiče nedovoljenih pogojev v potrošniških pogodbah po Direktivi Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993. Sklicuje se na stališče Višjega sodišča v Mariboru, opr. št. I Ip 567/2012 z dne 14. 6. 2012 in meni, da je takšno izhodišče treba uporabiti tudi v konkretnem primeru, saj sta prva tožnica in drugi tožnik z najemom kredita reševala stanovanjsko vprašanje. Kreditne obveznosti močno vplivajo na socialni položaj in možnost za osebnostni razvoj družine. Ob upoštevanju zakonske ureditve ZPotK in predhodne odločbe Sodišča Evropske unije v primeru klavzule v potrošniški kreditni pogodbi, ko banka znesek kredita računa na podlagi vrednosti CHF ob zapadlosti anuitet, bi tožena stranka kot banka tožnici kot potrošniku ob sklenitvi kreditne pogodbe morala razkriti vse ključne podatke, ki so pomembni za varovanje njenega položaja kot potrošnika. Ta informacijska dolžnost zajema obveznost tožene stranke kot banke, ki je profesionalna oseba na svojem področju, da potrošniku kot laični osebi posreduje potrebne informacije na jasn in pregleden način, da bi potrošnik lahko razumel vse možne rizike oziroma tveganja in bodoče obremenitve, ki ga lahko doletijo pri vračanju kredita. Gre za informacijo o tveganjih, ki lahko razkrijejo resnično obveznost laičnega potrošnika, kar je razumljivo ob dejstvu, da je kreditojemalcem po naravi stvari same pogosto zelo mikavno, da potrošnikom prikrijejo resnična tveganja in obremenitve, ki izvirajo iz posamezne kreditne pogodbe, kar je tudi prvovrstna konkurenčna prednost banke v razmerju do laičnega potrošnika. Banka na primer lahko izpostavi „najnižjo (ugodno) obrestno mero“, zamolči pa izredno izpostavljenost potrošnika zaradi tveganja, ki je povezano z najetjem kredita v CHF in slabitvi tečaja EUR v razmerju do CHF, kot je to bilo tudi v obravnavanem primeru. Posamezni banki kot kreditodajalcu se v okviru informacijske dolžnosti nalaga, da potrošniku na jasn in razumljiv način razkrije ne samo bistveno vsebino bodoče kreditne pogodbe, ampak tudi in predvsem tista kapitalna tveganja, ki so vezana na valutna razmerja pri najetju kredita v CHF in ki v konkretnem primeru vplivajo na izreden porast mesečnih obrokov kredita in na dejansko večanje glavnice kljub dejstvu, da se je v tem konkretnem primeru kredit dobršen čas vračal že od tedaj, ko so zapadle prve anuitete in dokler so tožniki to še zmožla. Odplačevanje kredita je pogojeno s kupovanjem CHF po vsakokrat veljavnem tečaju EUR za CHF, kar pomeni, da mora kreditojemalec sproti pokrivati tečajne razlike, ki neposredno vplivajo na izreden porast mesečnih anuitet in dejansko večanje glavnice. V kreditni pogodbi je določeno, da se glavnica vrača vsak zadnji dan v mesecu po [REDACTED] CHF, kar je bilo kasneje spremenjeno in določeno, da se odplačuje 384- tih mesečnih anuitetah, plačljivo v tolarški (sedaj evrski) protivrednosti CHF po srednjem tečaju Banke Slovenije, veljavnem na dan plačila. Začetno stanje kredita je znašalo [REDACTED] EUR, prva anuiteta pa cca [REDACTED] EUR. Zaradi presenetljivega povečanja obveznosti in nezmožnosti odplačila anuitet, sta bila prva tožnica in drugi tožnik primorana k spremembi pogodbe tako, da se dolg odplača v 384 - tih zaporednih mesečnih anuitetah v višini [REDACTED] CHF. Poleg tega je tožena stranka terjala dodatno

jamstvo in je tretji tožnik pristopil h kreditni pogodbi kot solidarni porok. Srednji tečaj Banke Slovenije na dan 1. 2. 2016 CHF za EUR je znašala [REDACTED] kar pomeni, da v času vložizve tožbe znaša cena anuitete približno toliko kot v EUR, koz znaša mesečni znesek anuitet v CHF, cel kredit pa toliko EUR kot znaša cel znesek kredita v CHF, kar pa pomeni drastičen porast obveznosti. Tožniki so po stanju v [REDACTED] 2016 odplačali kredit v skupnem znesku [REDACTED] EUR, njihova obveznost iz naslova kredita po stanju na dan [REDACTED] pa znaša še [REDACTED] CHF oziroma [REDACTED] EUR, kar je že sedaj občutno višji znesek od zneska odobrenega kredita iz leta 2006. Tožniki zaradi valutne klavzule v pogodbi, kljub plačilu anuitet banki dolgujejo več kot so ji dolgovali ob sklenitvi pogodbe. Zaradi valutne klavzule so tožniki oškodovani, tožena stranka pa z valutno klavzulo iz naslova tečajnih razlik pridobiva veliko premoženjsko korist. Tožena stranka je kredit izplačal v domači valuti. Kreditne pogodbe, vezane na tujo valuto, to je CHF je tožena stranka sklepala s špekulativno profitnim namenom, saj je vnaprej vedela, da bo tečaj nihal v prid CHF, kar je tožnikom ob sklenitvi pogodbe zamolčala. Tožena stranka je tožnika pripravila tudi do tega, da sta v času sklenitve pogodbe zaupala njenim nasvetom, da je kredit ugoden in varen. Tožena stranka bi morala tožečo stranko, kot laika poučiti, da že minimalna simulacija padca evra proti CHF v višini 3% letno pri dolgoročnih kreditih znotraj prvega leta odplačevanja kredita pomeni povečanje preostale glavnice kredita navkljub dvanajstim mesečnim odplačilom kredita v istem letu. Kaj pomeni takšna simulacija kredita z vidika dolgoročnosti kredita in ponavljanja takšnega „scenarija“ v posameznih letih trajanja kreditnega razmerja ni težko zaključiti in je vidno v današnjem času. Sklicuje se na stališča in na obsežno prakso nemških sodišč.

2. Izpostavlja, da tožena stranka v tem primeru ni izpolnila svoje pojasnjevalne oziroma informacijske dolžnosti v razmerju do tožnice. Ob sklenitvi pogodbe je izpostavila predvsem „najnižjo (ugodno) obrestno mero“ zamolčala pa je izredno dolgoročno izpostavljenost zaradi tveganja, ki je bilo povezano z najetjem dolgoročnega kredita v CHF in slabitvijo tečaja EUR v razmerju do CHF na dolgi rok, kar je neposredno vplivalo tako na večanje vrednosti glavnice kredita in izjemni porast mesečnih obrokov vračila kredita. V kreditni pogodbi in notarskem zapisu je zapisano besedilo, da bo kreditojemalec vrnil kredit skupaj z obrestmi v tolarški (sedaj evrski) protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan plačila. Takšno obvestilo ni obvestilo o valutnem tveganju in je nezadostno, saj tožnika ne opozarja na nikakršna morebitna tveganja pri odplačevanju kredita zaradi gibanja tečaja CHF v razmerju do EUR ali na kakršnakoli druga tveganja, ki bi lahko izhajala uz najetega kredita v tuji valuti. Prvi tožnici in drugemu tožniku je bil kredit v CHF predstavljen pred sklenitvijo kreditne pogodbe v primerjavi z ostalimi ponudbami kreditov tožene stranke kot zelo ugoden, pri čemer so bila izrecno predstavljena ugodna gibanja tečajev CHF v razmerju z

EUR, kar je predstavljalo osnovo, da najameta takšen kredit. Po drugi strani pa je bila tožena stranka že v letu 2005 opozorjena od Banke Slovenije na tveganja zadolževanja v vezavo na vrednosti CHF. Banka Slovenije je na to opozarjala poslovne banke že v Poročilu o finančni stabilnosti iz leta 2005, čeprav je v letu 2005 prihajalo do izgubljanja tečaja CHF nasproti EUR. Naslednje opozorilo Banke Slovenije je bilo decembra 2007, v septembru 2008 pa je bila na pobudo Banke Slovenije izdana zgibanka „Informacija o tveganjih najemanja kreditov v tuji valuti“, s katero tožnica ni bila seznanjena. V kolikor bi banka opravila svojo pojasnilno dolžnost in bi bili tožniki seznanjeni s tveganji, ki jih prinaša takšna kreditna pogodba, potem take pogodbe prav gotovo ne bi sklenili. Gre namreč za dolgoročni posel, pred navedenimi tveganji pa tožniki niso imeli na voljo prav nobene zaščite tudi v primeru, da bi bili s tveganji seznanjeni. Jasno je, da takšnega tveganja nase ne bi prevzeli.

3. V tem primeru je šlo za tako imenovani „toksični kredit“ in za zavajanje s strani tožene stranke, ki je izkoristila nevednost tožnikov kot laične nasprotne stranke, pri čemer je izkoristila marketinški princip „ugodne obrestne mere in nizkih stroškov“, kar je prilagodila zahtevam trga, saj je takšne „ugodne“ kredite ponujala za stanovanjski namen. V tem primeru je vezanost kredita na tujo valuto bistveno povečala kompleksnost takšnega bančnega produkta, ki ni omogočala dolgoročnega izračuna poštene tržne cene kredita in zlasti ne izmere tveganja, po drugi strani pa takšen kredit v osnovi omogoča simetrične oziroma nesorazmerne koristi za toženo stranko, pri čemer tožniki niso zmožni oziroma sposobni absorbirati izgub, ki so jim že nastale oziroma jim še naprej nastajajo zaradi najema takšnega kredita. Ob tem je treba upoštevati, da laični potrošniki niso dovolj obveščeni in izobraženi, da bi razumeli tveganja in možne posledice takšnih dolgoročnih kreditov, pri katerih so zasledovali izključni namen pridobitve ugodnega stanovanjskega bančnega kredita. Dobili pa so kredit, ki je v ključnem delu glede valute in s tem povezanih tveganj dejansko „asimetrična finančna stava“, katere negativne posledice ogrožajo existenco družine tožnikov in prizadevajo socialni položaj in možnost za osebni razvoj cele družine. Tožniki so enkrat že bili primorani zaprositi za moratorij na odplačilo glavnice, in sicer [REDACTED] 2011 za obdobje [REDACTED] mesecev. Sedanje stanje družine tožnikov je takšno, da je družina brez zadostnih sredstev za preživljanje in živi v pomanjkanju, kar je glede na dolgoročnost kredita stanje, ki ga je pričakovati na dolgi rok. Tožniki so v strahu pred izvršbo na stanovanje v katerem družina prebiva, do [REDACTED] 2015 so odplačevali mesečne anuitete v višini cca [REDACTED] EUR, zaradi nezmožnosti rednega odplačevanja obrokov je banka z dopisom z dne [REDACTED] 2016 odpoklicala kredit in je s tem v celoti zapadel v plačilo še nezapadli del kredita. Tožniki imajo skupnih mesečnih prihodkov nekaj več kot [REDACTED] EUR, vendar so trenutno vsi računi blokirani, tožnikom od plače ostane za preživljanje družine le [REDACTED] prve tožnice v višini [REDACTED] EUR mesečno, kar pomeni [REDACTED] EUR na osebo (tožniki

in nezaposlena [REDACTED] Do takšne situacije, v kateri so tožniki sedaj, je prišlo zaradi neupravičenega bogatenja tožene stranke na njihov račun kot kreditojemalcev kredita s CHF devizno klavzulo. Takšno stanje kaže na elemente oderuštva. Tožena stranka tožnici ni predstavila podatkov o tveganosti valutnih menjav, s katerimi je sama zagotovo razpolagala, vsaj sodeč po opozorilih Banke Slovenije. Tožena stranka v sklenjeni kreditni pogodbi ni transparentno navedla niti razlogov in značilnosti mehanizma konverzije tuje valute CHF. Tožnikom ni pojasnila, da lahko gre v primeru CHF in v okoliščinah finančne krize za zelo specifična tveganja, ki so povezana z izjemno majhnim valutnim območjem CHF, kar je v finančni stroki znana okoliščina, ki lahko bistveno vpliva na tečajna razmerja.

4. Iz vsega navedenega izhaja, da je na strani tožene stranke šlo za opustitev razkritja okoliščin, ki so vplivale na razumevanje rizikov tožeče stranke ob sklenitvi kreditne pogodbe, izkoriščanje okoliščine, da tožniki niso bili sposobni sami razumeti pomena tveganj, povezanih z najemom kredita CHF, izkoriščanje nezadostne izkušnosti tožnikov in njihovo obravnavanje v nasprotju z očitnimi okoliščinami nezadostne izkušnosti na njihovi strani, vnaprejšnje vedenje tožene stranke o prerazporeditvi rizikov posla na tožečo stranko, izkoriščanje potreb tožničine družine, da pridobi kredit za reševanje stanovanjskega vprašanja in odsotnost kavze pogodbenega razmerja. Zaradi odsotnosti dopustne podlage (razloga) je pogodba nična. Nična je tudi zato, ker nasprotuje ustavi, prisilnim predpisom ali moralnim načelom. Nična je tudi zato, ker nasprotuje temeljnim pravnim načelom obligacijskega prava. Sklenjena pogodba nima podlage (kavze) oziroma je ta nedopustna, saj iz nje ne izhaja zadostna stopnja verjetnosti, da bi tožena stranka v razmerju do tožeče stranke prevzela realna tveganja iz sklenjene pogodbe in da bi tožeča stranka realno gledano lahko pričakovala ekvivalentno izpolnitev tožene stranke. To jasno izhaja iz dejstva, da tožniki več kot 9 let odplačujejo kredit, pa se kljub temu glavnica kredita v EUR efektivno večja, saj znesek kredita po stanju v [REDACTED] znaša [REDACTED] EUR, kar je občutno več kot je znašal sam evrski znesek kredita ob sklenitvi pogodbe v letu 2006. Po drugi strani pa je tožena stranka izplačala kredit po ugodnem tečaju EUR za CHF in je vso tveganje, ki je v tem primeru enormno in je vezano na valutna razmerja v pogojih gospodarske krize ob možnosti administrativnega in netržnega določanja tečaja CHF v razmerju z EUR s strani švicarske nacionalne banke, prevzeli izključno tožniki. Sklenjeni posli tako nasprotujejo temeljnim načelom obligacijskega prava - načelu enakopravnosti udeležencev v obligacijskih razmerjih, načelu vestnosti in poštenja in so zato nični. Gre pa tudi za oderuške pravne posle. Tožniki niso razumeli same vsebine poslov, s temi tudi niso imeli

nobenih izkušenj in niso bili sposobni razumeti pomen tveganj v zvezi s takšnimi pravnimi posli. Vse to so pri toženi stranki izkoristili, da so lahko dosegli nesorazmerno premoženjsko korist, ki po sedanjih projekcijah pomeni ekonomski in socialni propad družine tožnikov.

5. Tožena stranka bi morala prvo tožnico in drugega tožnika, glede na to, da sta črpala kredit v SIT, vračati pa sta ga dolžna v SIT oz. EUR, in sicer po srednjem tečaju Banke Slovenije, veljavnem na dan plačila obveznosti, seznaniti in jima pojasniti mehanizme prilagajanja mesečne anuitete ter ju izrecno opozoriti na valutno tveganje, česar pa ni storila. Pojasnjuje, da kavza kreditne pogodbe predpostavlja, da je temelj obveznosti interes po izpolnitvi nasprotne obveznosti. V konkretnem primeru bi izpolnitev tožnikov kot tudi nasprotna izpolnitev tožene stranke morali biti za uresničitev kavze skladni z načelom enake vrednosti dajatev iz 8. člena OZ. Z vidika kavze ter z vidika načela enake vrednosti dajatev lahko pride v času med sklenitveno in izpolnitveno fazo pogodbe do takšnih sprememb v zunanjem svetu, da je uresničitev načela enake vrednosti dajatev porušena oziroma onemogočena, izpolnitev pa več ne ustreza kavzi pogodbe. Kadar je podan tak položaj, so izpolnjeni pogoji za uporabo zakonske predvidene klavzule rebus sic stantibus, na podlagi katere lahko stranka, katere obveznosti so bistveno otežene, zahteva razvezo oziroma razveljavitev pogodbe. V konkretnem primeru je v času po sklenitvi kreditne pogodbe prišlo do globalne ekonomske krize, zloma finančnih trgov in hudega padca vrednosti EUR v razmerju CHF, ki se je zgodil v letu 2009 in 2010, pri čemer se ta trend nadaljuje od leta 2010 dalje in se je hudo zaostрил prav v začetku leta 2015 ob zadnjem radikalnem padcu vrednosti EUR v razmerju z CHF, ko je to razmerje že skoraj 1:1. Gre za zunanje okoliščine, ki jih v letu 2006, ko so bili sklenjeni pravni posli, z vidika tožnice ni bilo mogoče predvideti in ki nedvomno presegajo vsako normalno tveganje pri tovrstnih poslih. Tožnica ni imela prav nikakršnih izkušenj s tovrstnimi kreditnimi posli in v letu 2008 tudi ni zaznala nobenih znakov krize. Po drugi strani pa je tožena stranka banka in specialist na področju bančnih poslov. V specializiranih bančnih krogih pa so bile znane napovedi nekaterih bančnih oziroma ekonomskih strokovnjakov o bodoči krizi in zlomu finančnih trgov. Zlom finančnih trgov v EU in Sloveniji ter drastični padec vrednosti EUR v razmerju do CHF pa je splošno znano dejstvo. Huda gospodarska kriza ni povzročila zgolj drastičnih sprememb na trgih, kar po novejši sodni praksi že samo po sebi zadošča za uporabo 112. člena OZ. Tožniki nimajo nobenih možnosti, da bi kakor koli iz svojega premoženja zagotovili odplačilo kredita, ki se konstantno povečuje in je tudi negotovo, kakšen bo ta znesek ob dokončni zapadlosti. Po oceni tožnikov sta kreditni pogodbi z vidika njune narave visokega tveganja lahko sprejemljiva samo v primeru normalnih cikličnih gibanj v gospodarstvu s katerimi lahko pogodbene stranke normalno

računajo, nikakor pa ne v primeru gospodarske krize. V posledici ničnosti oziroma prenehanja kreditne pogodbe nastanejo vrnitveni zahtevki in stranki vračata prejeta, tako mora prva tožnica, ki je prejela kreditni znesek od tožene stranke, vrniti tej razliko v znesku [REDACTED] EUR.

6. Med postopkom tožeča stranka prereka navedbe tožene stranke. Navaja, da uporaba valutne klavzule ni bila namenjena valorizaciji, temveč špekulaciji bank. Podaja obsežne razloge zakaj imajo predmetni kreditni posli bistvene značilnosti izvedenih finančnih instrumentov. Meni, da bi za razumevanje tveganj, ki so vezana na valutno par EUR/CHF in tveganja, ki so vezana na konkretni pravni posel, bilo nujno potrebno poznavanje temeljnih ekonomskih in drugih dejavnikov oblikovanja vrednosti tega valutnega para. V ekonomski teoriji se pri tem pomagajo s tki. osnovnim ekonomskim modelom paritete kupne moči in učinkom Balassa - Samuelson ob uporabi primernega časovnega intervala preteklih empiričnih podatkov o valutnem paru. Ponovno opozarja na sodbo sodišče EUR C-26/13 ter navaja, da je poglobljeno razumevanje plačevanja posojila, ki je vezano na CHF kompleksno. Značilnost kreditne pogodbe in nasploh dolgoročnih kreditov v teh primerih je, da se v prvih letih odplačujejo višji zneski obresti in le malo na račun t. i. „razdolžnin“, s katero se znižuje glavnica kredita, kar pomeni, da kreditojemalac utrpi znatne negativne učinke valutnega tveganja že ob sorazmerno majhnem in tudi počasnem, le nekaj odstotnem padcu vrednosti evra na letni ravni. Gre za znane simulacije, ki so na voljo tudi na spletu. V danem primeru gre za kompleksen in zelo nevaren finančni instrument in se postavlja vprašanje, ali sploh gre za kredit, kot si ga potrošniki predstavljajo v običajnem pomenu besede. Vsebuje pa druge pogoje o izplačilu posojila, ki jih je po stališču sodišča EU treba upoštevati v povezavi s konkretnim delovanjem mehanizma konverzije tuje valute, da lahko potrošnik na podlagi natančnih in razumljivih pogojev oceni ekonomske posledice, ki zanj izhajajo iz sklenjenega posla. Iz nemške sodne prakse, ki je tožnica predstavila med postopkom izhaja, da ta ne spregleda uporabo splošnih obligacijskih načel in predpisov. Meni, da je to uporabno tudi v tem primeru, ker so prevladujoči elementi prakse vsebinsko primerljivi z zadevami kreditov v CHF. Pojasnjuje kaj so vedele banke o napovedih gibanja tečajev valutnega para EUR/CHF pred in tudi v času sklenitve predmetnega kreditnega posla. Sicer je na tveganja zadolževanja z vezavo na vrednost CHF javnost opozarjala junija 2005 že Banka Slovenije. Za tem opozorilom so sledila še druga. Banke so tako bile že leta 2005 oborožene z ustreznimi informacijami, na osnovi katerih so se lahko odločale za špekulativno kreditiranje neukih potrošnikov, vezano na CHF. Opozarja, da so v Franciji v teku kazenski postopki zoper akterje na strani bank v primerih sklenjenih kreditnih pogodb kot je predmetna. Zatrjuje, da je tožena stranka redno svetovala komitentom kredite v CHF kot ugodne in varne in ugodnejše od kreditov v domači valuti in da je strankam zagotavljala, da večjih tečajnih nihanj ni pričakovati ter da

so bili v vseh primerih krediti črpani v domači valuti, ne torej v CHF. Zatrjuje, da je treba pojasnilne dolžnosti tožene stranke, ki se nanašajo na izpostavljenost tožnikov zaradi valutnega tveganja presojeti v ozki povezavi s samim kontekstom, naravo, kompleksnostjo in vsebino konkretnega kreditnega razmerja, kar vse skupaj in posamično neposredno bistveno vpliva na izpostavljenost tožnikov valutnem tveganju. Pri toženi stranki so se zavedali ali vsaj mogli in morali zavedati, da so s svojim pristopom glede kreditov v CHF (nižja obrestna mera, nižji obrok) neposredno vplivali na potrošnike, da najamejo kredite v CHF in ne v domači valuti. Stranka je dala v podpis kreditno pogodbo, ki ima naravo vnarpej tipsko oblikovanih pogodbenih pogojev, ki jih brez možnosti posebnih pogajanj enostransko oblikovala sama kot banka in v kateri stranke ni opozorila na valutno tveganje. Neustrezno je izračunavala kreditno sposobnost strank. Tožena stranka je v svojih reklamnih materialih izrecno razglašala, da je stanovanjski kredit z valutno klavzulo idealna rešitev, ki zagotavlja, da se višina mesečne anuitete ne bo bistveno večala. Valutna klavzula v danem primeru ne služi zakonskemu namenu kot izhaja iz 372. člena OZ. V času sklenitve kreditne pogodbe tudi ni bilo nobenega razloga za valorizacijo v smislu 372. člena OZ.

Navedbe tožene stranke

7. Tožena stranka v odgovoru na tožbo prereka navedbe tožeče stranke. Meni, da je zahtevek za ugotovitve ničnosti kreditne pogodbe, dodatkov k pogodbi in sporazuma o zavarovanju neutemeljen, ker ima kreditna pogodba veljavno in dopustno podlago, ob sklenitvi pogodbe niso bili podani elementi oderuštva, tožena stranka ni kršila informacijske dolžnosti in ob sklenitvi pogodbe niso bile podane napake volje. Prav tako je neutemeljen zahtevek za razvezo kreditne pogodbe, ker izpolnitev denarne obveznosti v konkretnem primeru ni bila otežena, tožeča stranka bi morala ob sklenitvi pogodbe zatrjevane spremenjene okoliščine upoštevati in bi se jim lahko izognila, tožeča stranka je na spremenjene okoliščine pristala in ker je bil CHF kredit zaradi neizpolnjevanja obveznosti tožeče stranke po pogodbi s strani tožene stranke odpoklican oziroma odpovedan. Podaja razloge zakaj (in kako) je bilo zadoščeno informacijski dolžnosti. Izpostavlja, da se je tožeča stranka sama odločila za CHF kredit ter da ji tožena stranka ni prikrivala tveganj in da zato niti ni imela razlogov. Tožeča stranka se je za CHF kredit odločila zaradi ugodnosti pri obrestni meri in ker je bil ta kredit v primerjavi z drugimi krediti iz ponudbe banke cenejši v smislu obresti, ki jih mora kreditodjemalec banki plačevati kot nadomestilo za uporabo denarja. Mehanizem uporabe tuje valute je bil jase, v času sklenitve kreditne pogodbe je veljavni ZPotK določa, da mora pisna pogodba v enostavnem in razumljivem jeziku določati „pri kreditnih pogodbah, kjer je obračun vezan na uporabo tuje valute, navedbo tuje valute in vrsto tečaja, po katerem se izračunava vrednost v domači valuti“ in je bilo tem pogojem zadoščeno. Tožeča stranka je razumela valutno tveganje, banka jo je predhodno seznanila s tveganji oziroma rizikom

eventualnega zviševanja obveznosti odplačila kredita v domači valuti, ki bi nastal kot posledica morebitnega zvišanja oziroma znižanja 12 - mesečnega LIBOR-ja in gibanja tečaja valute, ki je osnova za preračun kredita (CHF). Tožena stranka je tožečo stranko seznanila tako z obrestnim tveganjem kot tudi z valutnim tveganjem, tožeča stranka pa je izrecno izjavila, da ta riziko razume in ga prevzema. Pa tudi iz ravnanj tožeče stranke izhaja, da je valutno klavzulo razumela. Tožena stranka je tožeči stranki letno pošiljala obvestila o spremembi mesečne anuitete, tožeča stranka je kredit odplačevala najprej v tolarjih, po uvedbi EUR pa v evrih. Plačila v domači valuti so se ves čas spreminjala glede na gibanje tečaja valute (mesečna anuiteta pa tudi glede na gibanje referenčne obrestne mere CHF LIBOR), pa kljub temu tožeča stranka nikoli ni zahtevala spremembe CHF kredita v kredit v domači valuti oziroma v evrski kredit, čeprav je imela to možnost skladno s pogodbo. Banka je v [REDACTED] 2012 tožečo stranko povabila na informativni pogovor glede CHF kredita v zvezi z možnostmi spremembe CHF kredita, vendar se tožeča stranka za spremembo CHF kredita ni odločila. Dne [REDACTED] 2015 je banka tožeči stranki poslala Pismo o odpovedi kredita, ker tožeča stranka v dodatnem roku ni izpolnila zapadlih obveznosti. Navedbe, da je Banka Slovenije izrekla toženi stranki opozorila, so neutemeljene.

8. Pojasnjuje, da je imela kreditna pogodba v času sklenitve veljavno podlago, s kreditno pogodbo pa je tožena stranka prevzela nase tveganja (valutno in obrestno tveganje ter kreditno tveganje oz. tveganje neplačila). Podlaga je dopustna in ji ni moč očitati nedopustnosti ali nemoralnosti. Prav tako ob sklenitvi kreditne pogodbe ni bilo kršeno načelo enake vrednosti dajatev, to načelo pa tudi sicer v zadevi ni uporabljivo. V skladu s predpisi je uporaba valutne klavzule dovoljena (izrecno jo dovoljujeta tako ZPotK kot OZ kot tudi evropska zakonodaja). Valutna klavzula v kreditni pogodbi nima in ne more imeti za posledico ničnosti kreditne pogodbe in posel ne nasprotuje temeljnim obligacijskim načelom, ustavi, prisilnim predpisom niti moralnim načelom, saj gre za posel, ki ga izrecno dovoljujejo predpisi. Judikat, na katerega se sklicuje tožeča stranka ni uporabljiv, prav tako ne sodna praska nemških sodišč. Prav tako ni uporabljiva odločitev sodišča EU v zadevi C-26/13, saj se ta nanaša na uporabo menjalnega tečaja in ne na uporabo valutne klavzule kot take. V tej zadevi je tako bilo sporno, ali je posojiljemalec dolžan nositi razliko med nakupnim in prodajnim menjalnim tečajem, uporaba valutne klavzule same po sebi pa sploh ni bila osporavana. Presoja (ne)poštenosti pogodbenih pogojev, v zvezi s čimer je Sodišče EUR postavilo standarde v zadevi C -26/13 se poleg tega ne more nanašati na posamično dogovorjene pogoje, lahko se nanaša le na pogoje, ki so bili sestavljeni vnaprej in potrošnik na vsebino določbe ni mogle vplivati. Dogovor o valutni klavzuli je bilv kreditni pogodbi dogovorjen posamično. Tožeča stranka se je po tem, ko je bila seznanjena s

tveganji, kar je tožeča stranka potrdila s podpisom kreditne pogodbe, sama odločila za CHF kredit izmed preostalih ponudb, ki so ji bile na voljo pri toženi stranki. Valutna klavzula ne predstavlja tipskega pogoja, temveč se uporabi le, če se stranki v vsakem posameznem primeru tako izrecno dogovorita.

9. Tožbeni zahtevek na podlagi določb o oderuštvi ni utemeljen, ker v fazi sklenitve kreditne pogodbe ni bilo nesorazmerja med obveznostmi strank niti niso podani subjektivni pogoji oderuštva. Prav tako ni pogojev za razvezo pogodbe zaradi spremenjenih okoliščin, ker izpolnitve denarne obveznosti v konkretnem primeru ni bila otežena, ker bi tožeča stranka ob sklenitvi pogodbe zatrjevane spremenjene okoliščine morala upoštevati in bi se jim lahko izognila oziroma njihove posledice odklonila in ker je tožeča stranka na spremenjene okoliščine pristala. Za zahtevek na razvezo tožeča stranka tudi nima pravnega interesa, saj lahko enak učinek doseže že sama enostransko na podlagi pravic, ki ji jih dalje ZPotK. CHF kredit pa je bil zaradi neplačevanja mesečnih obveznosti s strani tožeče stranke tudi že odpoklican oziroma odpovedan.
10. Za dajatveni zahtevek tožeča stranka nima pravnega interesa in s takšnim zahtevkom jemlje toženi stranki pravico do sodnega varstva in pravico razpolagati s svojimi zahtevki. Podrejeno ugovarja tudi višini dajatvenega zahtevka, saj je nepravilen, nelogičen in v nasprotju z materialnimi predpisi.
11. Med postopkom tožena stranka prereka navedbe tožeče stranke ter dodatno pojasnjuje kako je bilo informacijski dolžnosti zadoščeno in da z ničemer ni zavajala tožeče stranke. Podaja dodatne razloge o uporabi valutne klavzule, zakaj se pravila, ki veljajo za izvedene finančne instrumente, ne uporabljajo in zakaj sodna praksa, ki jo citira tožeča stranka, ni uporabljiva. Ponovo poudarja, da nihče ni vedel, kako se bo menjalni tečaj gibal in da je tudi tožena stranka prevzela tveganja.
12. Na podlagi drugega odstavka 291. člena ZPP je sodišče dne [redacted] 2017 obravnavo zaključilo, izdajo odločbe pridržalo do pravnomočnosti odmere stroškov za pričo [redacted] in [redacted] do pravnomočnosti prepisa zvočnega posnetka ter do poteka roka za izjavo strank. Sklep za odmero pričnine za pričo [redacted] je postal pravnomočen [redacted] 2017, za pričo [redacted] 2017, sklep o ugovoru tožene stranke na prepis zvočnega posnetka dela naroka sta obe stranki prejeli [redacted] 2017, na zadnjo vlogo tožene stranke se je tožeča stranka izjavila [redacted] 2017 in so takrat bili podani pogoji za izdajo odločbe.

Dokazovanje

13. V dokaznem postopku je sodišče vpogledalo in prebralo listine, ki jih je v dokaz svojih trditev v spis vložila tožeča stranka in so v prilogi spisa pod A (A4 do A44),

vpogledalo in prebralo listine, ki jih je v dokaz svojih trditev v spis vložila tožena stranka in so v prilogi spisa pod B (B2 do B63), zaslišalo prvo tožnico, drugo tožnika, tretje tožnika ter pričę [redacted] in [redacted]

[redacted] Ostale dokazne predloge je kot nepotrebne zavrnilo (2. odst. 287. člen Zakona o pravdnem postopku, v nadaljevanju ZPP), saj je bilo dejansko stanje, potrebno za odločitev, v zadostni meri razjasnjeno s predloženimi listinskimi dokazi in bi nadaljnje izvajanje predlaganih dokazov bilo v nasprotju s 1. odst. 11. člena ZPP, po katerem si mora sodišče prizadevati, da se opravi postopek brez zavlačevanja.

14. Sodišče ni izvedlo dokaza z zaslišanjem prič po seznamu (A38), ki bi izpovedale glede okoliščine, da je tožena stranka redno svetovala komitentom kredite v CHF kot ugodne in varne in ugodnejše od kreditov v domači valuti, da je strankam zagotavljala, da večjih tečajnih nihanju ni pričakovati ter da so bili v vseh primerih krediti črpani v domači valuti. V predmetni pravdi je bilo treba ugotoviti veljavnost pogodbe, ki sta jo sklenili pravdni stranki in so tako pravno odločilne le okoliščine sklenitve obravnavne pogodb in ne drugih pogodb. To pa je sodišče ugotavljalo na podlagi zaslišanja tožnikov in prič, ki jih je predlagala tožena stranka (uslužbenci banke) in ki so sodelovale pri sklenitvi predmetne pogodbe (pogodb). Poleg tega, na kar opozarja tudi tožena stranka, so nekatere predlagane pričę, navedene na seznamu vložile tožbo proti toženi stranki na ugotovitev ničnosti kreditnih pogodb, kar zadostuje za obstoj upravičenega dvoma v njihovo verodostojnost.
15. Sodišče tudi sledi stališču tožene stranke, da je dokazni predlog za predložitev seznama kreditojemalcev in kreditnih pogodb, ki so bile sklenjene v drugi polovici leta 2006 v isti poslovalnici tožene stranke, nedopusten in nepotreben. Nepotreben, iz enakih razlogov kot zaslihanje drugih prič kreditojemalcev, nedopusten, ker je tožena stranka na podlagi bančne zakonodaje dolžna varovati kot zaupne vse podatke o svojih strankah, zakonske podlage za razkritje teh podatkov v predmetni pravdi pa po oceni sodišča ni.
16. Tožeča stranka meni, da je odločitev o neizvedbi drugih dokazov (zlasti zaslihanja prič, drugih kreditojemalcev) posledica zmotne materialno pravne presoje sodišč in se pri tem sklicuje (tudi) na pravno mnenje Inštituta za ustavno pravo (A44), ki ga je v spis vložila na zadnjem naroku. Čeprav sta mnenje podpisala nedvomno uveljavljena, spoštovana, priznana ter prepoznavna pravna strokovnjaka, mnenje sodišča ne prepriča. Pa ne samo zato, ker je bilo mnenje izdelano po naročilu Združenja Frank.¹ Sodišče namreč pritrjuje stališču tožene stranke, da mnenje

¹ Na spletni strani je zapisano: „Združenje Frank je prostovoljno, samostojno, nepridobitno društvo, ki so ga ustanovile fizične osebe z namenom uveljavljanja, zaščite in izboljšanja pravic potrošnikov, zlasti uporabnikov kreditnih in finančnih institucij.“ Splošno znano je, kar je mogoče zaključiti tudi na podlagi objavljenih vsebin na spletni strani združenja, da so člani društva v glavnem kreditojemalci posojil kot je obravnavani in ki so tudi vložili

temelji na več neresničnih predpostavkah ter da je bistvena pomanjkljivost mnenja v tem, da ne upošteva in se ne opredeljuje do določb veljavne zakonodaje, ki uporabo valutne klavzule izrecno dovoljuje, kar pa bo več pojasnjeno v nadaljevanju.

O tožbenem zahtevku

17. Tožeča stranka zatrjuje ničnost notarskega zapisa SV [REDACTED] Pogodbe o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo in Sporazuma o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu SPZ (A4), notarskega zapisa SV [REDACTED] Dodatka št. [REDACTED] k Pogodbi o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo ter Sporazuma o zavarovanju denarne terjatve pod 142. členu SPZ (A5), Pogodbe o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo (A12) ter Dodatka št. [REDACTED] k Pogodbo o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo (A13)², ker:

- je tožena stranka opustila razkriti okoliščine, ki so vplivale na razumevanje rizikov tožnikov ob sklenitvi navedenih pravnih poslov,
- je tožena stranka izkoristila okoliščine, da tožniki sami niso bili sposobni razumeti pomena tveganj, povezanih z najemom kredita v CHF,
- je tožena stranka izkoristila nezadostno izkušnost tožnice in je ravnala v nasprotju z očitnimi okoliščinami nezadostne izkušnosti na njihovi strani,
- je tožena stranka vnaprej vedela, da je riziko posla na strani tožnikov,
- je tožena stranka izkoristila potrebe tožnikov, da pridobijo kredit za reševanje stanovanjskega vprašanja,
- ker ni kavze pogodbenega razmerja,

(podobne) tožbe na ugotovitev ničnosti kreditnih pogodb.

- 2 S Pogodbo o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo z dne [REDACTED] 2006 je tožena stranka prvo tožnici odobrila dolgoročni tolarski namenski kredit v višini [REDACTED] CHF v tolarski protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije za CHF na dan črpanja kredita (A12). K pogodbi je pristopil drugo toženec kot solidarni porok. Pogodba je bila (ponovno) sestavljena dne [REDACTED] 2006 (še) v obliki notarskega zapisa SV [REDACTED] skupaj s Sporazumom o zavarovanju denarne terjatve po 142. členu SPZ (A4). Z Dodatkom št. [REDACTED] k Pogodbi o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo (A13) z dne [REDACTED] 2011 sta stranki (le) ugotovili, da se od [REDACTED] 2007 v Republiki Sloveniji kot zakonito plačilno sredstvo uporablja evro in sta (na željo kreditorejmalca!) dogovorili [REDACTED]-mesečni moratorij. Z dodatkom št. [REDACTED] k Pogodbi o dolgoročnem tolarskem kreditu z valutno klavzulo, ki je bil sklenjen v obliki notarskega zapisa (A5) sta se stranki dogovorili, da k pogodbi pristopa nov solidarni porok, to je tretje tožeča stranka, spremenjena je bila mesečna anuiteta [REDACTED] CHF namesto [REDACTED] CHF) ter število mesečnih anuitet (384 namesto 276 mesecev). Glede na navedeno sodišče ugotavlja, da v bistvu gre za eno pogodbo, zato bo v nadaljevanju za vse navedene listine uporabilo termin „Pogodba“

- ker pogodba nasprotuje temeljnim načelom obligacijskega prava, še posebej načelu enakopravnosti udeležencev, vestnosti in poštenja kot tudi omejitvam pogodbene svobode,

- ker gre za oderuške pravne posle.

18. Pogodba, ki je predmet tega postopka je bila sklenjena na podlagi Zakona o potrošniških kreditih (v nadaljevanju ZPotK),³ ki je veljal od 23. 8. 2000 do 6. 8. 2010 in bo ta tudi izhodišče (pravna podlaga) za presojo zatrjevana ničnosti. Res je, kar zatrjuje tožeča stranka, da je nično vsako pogodbeno določilo, ki je v nasprotju s tem zakonom in v škodo potrošnika (1. odstavek 21. člena ZPotK) kot tudi, da se določbe tega zakona uporabljajo v primeru, če so določila kreditne pogodbe nejasna ali nepopolna (2. odstavek 21. člena ZPotK), vendar tožeča stranka po presoji sodišča ni uspela dokazati, da bi bilo kakšno določilo Pogodbe v škodo tožeče stranke oziroma da je nejasno ali nepopolno. Tudi ob upoštevanju odločitve Sodišča Evropske unije v zadevi C - 26/13⁴, kar bo več pojasnjeno v nadaljevanju.
19. Osrednje vprašanje na katerega je moralo odgovoriti sodišče v tej pravdi je povezano s pojasnilnimi obveznostmi tožene stranke glede izpostavljenosti tožnikov valutnemu tveganju, ker je posojilo po Pogodbi vezano na švicarski frank (v nadaljevanju CHF). Predvsem je bilo treba ugotoviti pojasnilo dolžnost do prvo tožnice. Dejstvo, da je drugo tožnik sprejel biti porok Pogodbe, da se je zanesel le na informacije o posojilu, s katerimi je postregla njegova partnerka, prvo tožnica ter da se pred podpisom Pogodbe ni preveč poglobljajal v vsebino pogojev,⁵ ne more iti na škodo tožene stranke. Tretje tožnik pa o tem kako je tožena stranka predstavila kredit ni znal izpovedati, ker je k Pogodbi pristopil kot porok šele leta 2013.
20. V zvezi s pojasnilnimi obveznostmi tožene stranke je bilo treba izhajati iz 6. člena ZPotK, ki ureja obveznosti pred sklenitvijo pogodbe v povezavi s 7. členom ZPotK, ki ureja vsebino kreditne pogodbe⁶, še posebej pa 9. točko 1. odstavka, ki določa: „pri kreditnih pogodbah, kjer je obračun vezan na uporabo tuje valute, navedbo tuje valute in vrsto tečaja, po katerem se izračunava vrednost v domači valuti, in opozorilo, da se ob spremembi tečaja lahko spremenijo tudi predvideni zneski posameznih plačil.“

3 Ur. l. RS št. 70/2000, 41/2004, 111/2007

4 Sodba v zadevi Arpad Kasler, Hajnalka Kaselrne Rabati proti OTP Jelzalogbank z dne 30. aprila 2014

5 Kar je sam izpovedal ob zaslišanju

6 Na podlagi 7. člena ZPotK morajo biti določila (vsebina) pogodbe napisana v enostavnem in razumljivem jeziku

21. Sodišče ugotavlja, da Pogodba vsebuje navedbo valute in vrsto tečaja, po katerem se izračunava vrednost v domači valuti (1. in 5. člen Pogodbe). Pogodba pa vsebuje tudi opozorilo iz zgoraj omenjene točke ZPotK, ki se glasi: „Kreditojemalec s podpisom te pogodbe potrjuje, da ga je banka predhodno v celoti seznanila z rizikom eventualnega zviševanja obveznosti odplačila kredita v tolarjih⁷, ki bi nastal kot posledica morebitnega zvišanja oz. znižanja 12 mesečnega LIBOR-ja in gibanja tečaja valute, ki je osnova za preračun kredita (CHF), v času trajanja te pogodbe in izjavlja, da ta riziko izrecno prevzema.“. Po oceni sodišča je takšno opozorilo dovolj jasno in ob upoštevanju drugih izvedenih dokazov omogoča zaključek, da je bilo zadoščeno vsem zahtevam ZPotK. Zato razlogi za ničnost Pogodbe niso podani (tudi ne ob uporabi določb Zakona o varstvu potrošnikov, v nadaljevanju ZVPot⁸ ter uporabi Obligacijskega zakonika, v nadaljevanju OZ).
22. Izpovedba prvo tožnice omogoča zaključek, da se je za posojilo v CHF odločila sama, zaradi že obstoječega posojila pri [REDACTED] ki je bilo zanj neugodno. Zato in zato, ker se je takrat za takšno posojilo odločalo „ogromno ljudi“, se je pri toženi stranki pozanimala za posojilo v CHF. Na banki so ji kredit predstavili kot popularnega, ugodnega, varnega, z nizkimi obrestmi, kredit za katerega se odločajo tudi bančni uslužbenci ter ji pripravili izračuna posojila v CHF in v EUR, iz katerih je izhajalo, da je posojilo v CHF bistveno cenejše. Po pogovoru doma, se je tako odločila za posojilo v CHF. V tem delu sodišče nima pomislekov glede verodostojnosti tožničine izpovedbe, omenja pa, da tožničina izpovedba ne potrjuje navedb o zavajanju (tudi) s propagandnimi letaki (A39/a), saj je izpovedala, da je letak dobila kasneje in ne na banki.
23. Sodišče pa ne sledi tožnici, da so ji na banki pojasnili, da v zvezi s kreditom ni nobenega tveganja, ker je CHF stabilna valuta. Pa ne samo zaradi prepričljive izpovedbe priče [REDACTED]. Po oceni sodišča je že povprečnemu potrošniku, in toliko prej bi moralo biti prvo tožnici, ki je po izobrazbi [REDACTED] jasno kaj pomeni „gibanje tečaja valute“. Sodišče pa tudi verjame [REDACTED] da je tožnico, čeprav je dajala vtis zelo poučene stranke in stranke, ki točno ve kaj hoče, tako kot vsako drugo stranko seznanila z valutnim tveganjem. Da prva tožnica res ne sodi med povprečne potrošnike je prva tožnica pokazala ob zaslišanju priče [REDACTED]. Po tem, ko je priča [REDACTED] dodatno pojasnila, da je bila obravnavana pogodba edinstvena zato, ker so pri črpanju kredita upoštevali željo tožnice na kateri dan naj se kredit črpa, je prva tožnica dodala: „Šlo je za

7 21. člen Pogodbe določa, da se z uvedbo evra kot zakonitega plačilnega sredstva v Sloveniji zneski, izraženi v tolarjih spremenijo v evre po uradno določenem menjalnem tečaju ter da uvedba evra v ničemer ne spreminja medsebojnih pravic in obveznosti pogodbenih strank oziroma ostalih določil pogodbe.

8 Ur. l. RS št. 20/98 in nasl.

9 Tožnica je sicer izpovedala, da se v bančne posle nikoli ni poglobljala, vendar po oceni sodišča za razumevanje pojma „tečaj valute“ posebno znanje niti ni potrebno.

intrekalarne obresti, so baje nižje konec meseca, če se bolj koncu meseca približuješ..." (prepis zaslišanja, ██████████). Koliko povprečnih potrošnikov uporablja pojem „interkalarne obresti"? Po oceni sodišča, zelo malo. Koliko jih ve, da so „baje“ nižje konec meseca? Verjetno nobeden.

24. Sodišče tožnici tudi ne verjame, da tožena stranka ni imela posluha za njene prošnje glede posojila, ker verjame izpovedbi pričē ██████████ sicer podpisniku dodatka št. ██████████ k pogodbi (A13), da je bila tožena stranka, kot tudi drugi kreditorejmalci povabljeni na razgovor zaradi možnosti prestrukturiranja kredita, pa se za to ni odločila.
25. Tudi, če drži, da je tožnica pogodbo, ki se v spisu nahaja kot priloga A12 podpisala pri notarju ██████████ 2006¹⁰ in ne na dan, ki je naveden v pogodbi, to je ██████████ 2006, je imela prvo tožnica (skupaj z drugotožnikom) več kot dovolj časa pogodbo dodatno preučiti. Če prvo tožnica zatrjuje, da so ji na banki zagotavljali, da s posojilom ni nobenega tveganja, ali ni upravičeno pričakovati od vsakega povprečno skrbnega potrošnika, da se (seveda ob pogoju, da preuči vsebino pogodbe, ki jo je podpisal), vpraša zakaj pa je v pogodbi omenjen riziko eventualnega zviševanja obveznosti plačila, če ni nobenega tveganja? V primeru kakršnega koli dvoma in/ali odločitve, da takega rizika pa ni pripravljena prevzeti, bi lahko na podlagi 2. člena odstopila od Pogodbe.
26. Prepričljiva in skladna izpovedba pričē ██████████ omogoča torej zaključek, da se je za posojilo v CHF prvo tožnica odločila sama, da ji ni bil vsiljen in da ji niso bile zamolčane okoliščine, ki bi vplivale na njeno odločitev. Sodišče še omenja, da poskus pooblaščenca tožeče stranke, da omaja verodostojnost te pričē ni bil uspešen. Odgovori in pojasnila pričē so bili jasni, odločni, razumljivi, v skladu z drugimi dokazi. Poleg tega pričā ni več zaposlena pri toženi stranki in zato verjetno ni imela več (posebnega) interesa izpovedovati v škodo tožeče in v korist tožene stranke.
27. Da so v času, ko je bila sklenjena Pogodba bila posojila v CHF „trend“, da je bilo takrat težko „prodati“ drug produkt ter da so bili kreditorejmalci seznanjeni z valutnim tveganjem je prepričljivo pojasnila pričā ██████████ ██████████ je povedal, da so v banki pripravili dva informativna izračuna, kredita v CHF in kredita v EUR in da so strankam zelo, zelo matematično in v nedoločniku dobesedno predstavili valutno in obrestno tveganje. In takšno pojasnilo po oceni sodišča več kot zadošča, ne vidi pa razloga, da takšno tveganje ne bi bilo predstavljeno tudi prvo tožnici.
28. Ni odveč pojasniti, da so bili razlogi za povpraševanje za posojila v CHF (takrat) razumljivi, saj so bila ta v primerjavi s posojili v EUR bolj ugodna. Tako tudi mag.

¹⁰ Ko je podpisan notarski zapis pogodbe

Tatjana Šuler v strokovnem članku „Tveganje posojil v švicarskih frankih“¹¹, ugotavlja: „V Sloveniji se je obseg posojil v švicarskih frankih v letu 2006 več kot podvojil, visoka rast se nadaljuje tudi v prvih mesecih leta 2007. Predvsem gospodinjstva so pripravljena prevzeti večje tveganje, medtem ko so nefinančne družbe pri odnosu do posojil v švicarskih frankih veliko bolj konzervativne. Ocenjujemo, da gospodinjstva svoje odločitve o najemu posojil sprejemajo zgolj na podlagi primerjave trenutne višine obrestnih mer in obroka posojila in ne upoštevajo dejstva, da so posojila, vezana na tečaj švicarskega franka, izpostavljena obrestnemu in tečajnemu tveganju.“ Zato je bila odločitev oziroma izbira ugodnejšega posojila življenjsko razumljiva.

29. Upošteva, da je tožnica že imela izkušnje z odobritvijo posojil ter upošteva prepričljivi izpovedbi [redacted] in [redacted] je sodišče prepričano, da je bilo prvo tožnici še pred podpisom Pogodbe na dovolj razumljiv način pojasnjeno valutno tveganje, s čemer je po oceni sodišča zadoščeno obveznosti tožene stranke v smislu 6. člena ZPotK. Upošteva opozorilo v 20. členu Pogodbe, pa bi se po oceni sodišča povprečno skrben in pozoren potrošnik lahko in moral zavedati kakšno tveganje je sprejel s sklenitvijo posojila z valutno klavzulo.
30. Valutna klavzula¹² sama po sebi pomeni tveganje, zato ne gre pritrditi tožeči stranki o vnaprejšnjem vedenju tožene stranke o prerazporeditvi rizikov posla na tožnico. Ne more biti nobenega dvoma, da je tudi banka izpostavljena valutnemu tveganju, saj je tudi za njo gibanje tečaja nepredvidljivo. V potrditev temu sodišče omenja argument, ki ga je zapisal Poravnalni svet pri Združenju bank Slovenije v enem izmed pritožbenih postopkov v zvezi s posojilom, ki je vezano na CHF: „Ključno za ta primer pa je da sta stranki valutno tveganje sprejeli kot del njunega pogodbenega odnosa v samo kavzo pogodbe, zato nihanje tečaja ni moglo vplivati na njuna pričakovanja. Pri tem ni mogoče upoštevati, kaj je posamezna stranka dejansko pričakovala (pravno rečeno kakšen je bil njen motiv), temveč to, kakšna „pričakovanja“ so v okviru pogodbene kavze. V naravi valutne klavzule – zlasti kadar se stranki dogovorita za razmerje med dvema v načelu trdnima valutama – pa je tveganje. (Tu mogoče ni odveč opozorilo, da tveganje sprejemata obe stranki. Valutna klavzula ima v tem primeru očitno drugačen pomen, kot so ga imele valutne klavzule v pogojih hiperinflacije, ko je bila valutna klavzula v funkciji ohranjanja dejanske vrednosti izpolnitve in je bila izrazito v upnikovem interesu)“. Pa tudi iz Poročila o finančni stabilnosti Banke Slovenije (A14) na katero se sklicuje tožeča stranka izhaja, da je banka izpostavljena tveganju (sicer

11 Prispevek je objavljen v Poročilu o finančni stabilnosti Banke Slovenije, maj 2007

12 372. člen OZ

manjšem kot komitenti bank)¹³. In nenazadnje, tveganje samega posla ne gre vezati samo na tveganje zaradi valutne klavzule, saj ne more biti nobenega dvoma, da je tveganje v zvezi z vračanjem posojila prevzela tožena stranka (kreditno tveganje).

31. Sodišče pritrjuje toženi stranki, da pojasnjevalne dolžnosti ni možno razumeti kot dolžnost pravilnega napovedovanja gibanj na kapitalskih in valutnih trgih, ter gibanj v gospodarstvu v državah EU oziroma gibanj svetovnega gospodarstva, sploh ne v obdobju 30 let oziroma do zapadlosti zadnjega obroka. Očitki tožeče stranke, da tožena stranka ni upoštevala navodil oziroma opozoril Banke Slovenije (Poročilo o finančni stabilnosti Banke Slovenije, junij 2005 - A14, dopis Banke Slovenije z dne 4. 7. 2006 - A15, dopis Banke Slovenije vsem bankam z dne 19. 12. 2007 - A16) so neutemeljeni.¹⁴ V teh namreč ni nobenih konkretnih podatkov (številke), ki bi jih morala tožena stranka izpostavljati ob sklepanju posojil z valutno klavzulo ali pa podatkov, ki kažejo na to kakšno razmerje CHF/EUR je skoraj verjetno pričakovati. V že omenjenem poročilu Banke Slovenije se namreč navaja, da je za komitente bank *lahko*¹⁵ izpostavljenost tečajnem tveganju zelo velika, da je švicarski frank trenutno na relativno nizkih ravneh in je glede na tečaje terminskih pogodb pričakovati v prihodnje njegovo apreciacijo, v dopisu z dne 4. 7. 2006 (A15) pa se navaja: „Zaradi *možnih izgub*¹⁶, ki jih komitent pri prevzemu takšnega produkta *lahko* utrpi.“. Opozorila Banke Slovenije so bila po oceni sodišča splošna, s priporočilom, da so banke dolžne komitentu postreči z informacijami o tveganju, ki naj bodo razumljiva. Temu pa je tožena stranka, kot povedano, po prepričanju sodišča tudi zadostila. Sodišče še pojasnjuje, da izpovedba prvo tožnice omogoča sklepanje, da prvo tožnico razen ugodnosti posojila v CHF, drugi pogoji posojila niso preveč zanimali. Tudi, če bi sodišče verjelo, da se je prvo tožnica odločila za takšno posojilo, ker ji je bilo povedano, da ni nobenega tveganja, da je bančni uslužbenki verjela in tudi zato, ker so takšna posojila imeli tudi bančni uslužbenci, ta dejstva za odločitev o posojilu v tako visokem znesku in za takšno obdobje, nikakor ne more zadostovati. In nikakor ne predstavlja potrebne skrbnosti, ki se upravičeno pričakuje od povprečno skrbnega potrošnika.
32. V potrditev presoje sodišča, da je tožena stranka zadostila svoji informacijski dolžnosti v okvirih, ki jih je v času sklenitve Pogodbe določala veljavna zakonodaja (in da ji ni moč naprtiti posledic nepredvidljivih finančnih in ekonomskih razmer, ki so se odrazile tudi na obravnavano Pogodbo) je tudi eden

13 V Poročilu o finančni stabilnosti Banke Slovenije (A23) se v točki 5.7. Tečajno tveganje navaja: „So pa banke tečajnemu tveganju izpostavljene tudi posredno prek svojih komitentov. Pri tem gre izpostavitvi postavke v valutni klavzuli vezane na švicarski frank sicer je delež takih postavk še relativno majhen, vendar se hitro povečuje.“

14 Ne gre pa prezreti, da je bila „osnovna“ Pogodba sklenjena leta 2006

15 poudarilo sodišče

16 poudarilo sodišče

od razlogov (uvodna izjava 4) za sprejem Direktive 2014/17/EU¹⁷ o potrošniških kreditnih pogodbah za stanovanjske nepremičnine, in sicer : „...Nekatere težave so se nanašale na kredite denominirane v tuji valuti, ki so jih potrošniki najeli v zadevni valuti, da bi izkoristili ponujeno posojilno obrestno mero, pri čemer niso bili ustrezno obveščeni o tveganju, povezanem z menjalnim tečajem, ali ga niso ustrezno razumeli. Vzrok za te težave so nedelovanje trga in regulativna neučinkovitost ter drugi dejavniki kot so splošne gospodarske razmere in nizka raven finančne pismenosti.“¹⁸

33. Ob vsem navedenem (in ugotovljenem) sodišče ni zanemarilo odločitve Sodišča EU C - 26/13, ki je kot pravilno opozarja tožeča stranka, zavezujoča tudi za slovenska sodišča. Ne gre spregledati, da se ta odločitev nanaša na zahtevo v zvezi z 2. odstavkom 4. člena Direktive Sveta 93/13/EGS¹⁹, o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah, ki določa: „Ocena nedovoljenosti pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku.“. Enako določa tudi 4. odstavek 22. člena Zakona o varstvu potrošnikov (v nadaljevanju ZVPot²⁰, ki je v pravni red prenesel omenjeno direktivo), in sicer, da morajo biti pogodbeni pogoji jasni in razumljivi.
34. V sodbi EU C - 26/13 je sodišče zavzelo stališče, da zahteva, da mora biti pogodbeni pogoj jasen in razumljiv, pomeni ne samo to, da mora biti zadevni pogodbeni pogoj za potrošnika slovnično razumljiv, ampak tudi, da je v pogodbi transparentno pojasnjeno konkretno delovanje mehanizma, na katerega se nanaša zadevni pogodbeni pogoj, ter zveza da lahko potrošnik na podlagi natančnih in razumljivih meril oceni ekonomske posledice, ki iz tega izhajajo.
35. Vprašanje pa je ali je valutno klavzulo šteti za pogodbeni pogoj v smislu 2. odstavka 3. člena Direktive 93/13/EGS, ki določa: “Pogodbeni pogoj šteje za pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično,²¹ če je bil sestavljen vnaprej in potrošnik zato ni mogel vplivati na vsebino določbe, zlasti v okviru vnaprej oblikovane tipske pogodbe“ oziroma 1. odstavka člena ZVPot, ki določa: „Za pogodbene pogoje po tem zakonu se štejejo vse sestavine pogodbe, ki jih določi podjetje, zlasti tiste, ki so določene v obliki formularne pogodbe ali splošnih pogojev poslovanja, na katere se pogodba sklicuje“. Po oceni sodišča je odgovor nikalen. Res je sicer, da je posojilo „produkt“ banke, kljub temu „vseh sestavin“ vendarle ni določila banka. Najem posojila v CHF (in sklenitev Pogodbe) je bil posamično dogovorjen s tožnico, ki je določila tudi višino posojila

17 Ur. l. EU L 60/34 z dne 28. 2. 2014

18 Tožeča stranka ta razlog sicer predstavlja kot dodatni argument za kršitev informacijske dolžnosti, kar je (upoštevaje del, ki ga je poudarilo sodišče) zmotno.

19 Ur. l. Evropskih skupnosti L 95/29 z dne 21. 4. 1993

20 Ur. l. RS 26/98 in nasl.

21 poudarilo sodišče

in dobo odplačevanja. Potrditev, da valutno klavzulo ne gre šteti za pogodbeni pogoj je tudi Priloga k Direktivi 93/13/EGS. Ta vsebuje okvirni seznam pogojev, ki se lahko štejejo za nedovoljene, in je izrecno določeno, da se primeri nepoštenih pogojev *ne nanašajo* na transakcije s prenosljivim vrednostnimi papirji, finančnimi inštrumenti in drugimi produkti ali storitvami, če je cena vezana na nihanja v borznih tečajih ali indeksih ali v cenah na finančnih trgih, ki ji prodajalec ali ponudnik ne more nadzirati.

36. In nenazadnje, primer oziroma posojilo, ki ga je obravnavalo Sodišče EU ni primerljivo z obravnavanim primerom. Sodišče je namreč ugotavljalo poštenost pogodbenega pogoja, s katerim je banka znesek posojila v CHF določila (izplačala) po nakupnem menjalnem tečaju te valute na dan izplačila, znesek vsakega mesečnega obroka v domači valuti pa se je določal na podlagi prodajnega menjalnega tečaja banke za CHF²². To pomeni, da kreditjemalec ni imel možnosti, da bi mesečni obrok plačal v tuji valuti (CHF), ki bi ga lahko pridobil po bolj ugodnem tečaju. V obravnavni zadevi pa so mesečni obroki, ki jih mora plačevati tožnica določeni v CHF, to je v valuti v kateri je bil kredit najet in je tožničina odločitev kako (in kje) bo zagotovila ta sredstva. Poudarek je torej na „mehanizmu konverzije tuje valute“ in na tem ali je „.... normalno obveščen in razumno pozorni potrošnik lahko ne le seznanjen z razliko med nakupnim in prodajnim menjalnim tečajem tuje valute, ampak tudi zmožen oceniti posledice uporabe prodajnega menjalne tečaja za izračun obrokov odplačila in torej celotnega stroška posojila.“²³
37. Tožnikom je pritrčiti, da mora imeti vsaka pogodbeni obveznost dopustno podlago in ima tudi prav, da je podlaga nedopustna, če je v nasprotju z ustavo, s prisilnimi predpisi ali moralnimi načeli kot tudi, da je zaradi odsotnosti ali nedopustnosti podlage pogodba nična.²⁴ Pogodba ima veljavno pravno podlago, ta je *causa credendi*, ki jo omenja že klasična teorija²⁵. Obravnavani kredit je bil sklenjen na podlagi takrat veljavnega ZPotK (in odločb ZVPot in OZ) ter na podlagi veljavnih predpisov o plačilih v tuji valuti²⁶, zato Pogodba ne more

22 Sporočilo za medije št. 66/14 z dne 30. 4. 2014 (B37)

23 Sporočilo za medije št. 66/14 z dne 30. 4. 2014 (B37)

24 Gre za določbo 39. člena OZ

25 [redacted] Obligacijska razmerja, Zakon s komentarjem, Ljubljana 1978, str. 46) navaja: „Klasična teorija je tako našla pojme kavze pogodbenega tipa, iz katerega je razviden namen doseči kakšno ekonomsko korist. Prejem protidajatve je temelj zaveze. Pri sinalagmatičnih pogodbah je npr. osnova plačila tista dajatev, ki je značilna za pogodbeni tip, iz katerega izvira obveznost plačila. Ta posel so največkrat imenovali *causa credendi*, *causa acquirendi*.“

26 Zakon o deviznem poslovanju (Ur. l. RS, št. 23/99 in Sklep o spremembah in dopolnitvi sklepa o pogojih sklepanja kreditnih poslov v tujem denarju med rezidenti (Ur. l. RS, št. 106/2003)

nasprotovati ustavi, prisilnim predpisom, moralnim načelom in tudi ne temeljnim obligacijskim načelom. Sodišče je že pojasnilo, da v ravnanju tožene stranka ni zasledilo zavajanja ali špekulativnih namenov, zato ne more biti govora o kršitvi načela vestnosti in poštenja v smislu 5. člena OZ.

38. Prav tako ne more biti govora o kršitvi načela enake vrednosti dajatev v smislu 8. člena OZ. Tožeča stranka zatrjuje, da je to načelo kršeno, ker je tožeča stranka odplačevala kredit skoraj sedem let, pa je odplačala šele manjši del glavnice in da stanje kredita (na dan vložitve tožbe) znaša več kot je znašal evrski znesek kredita ob sklenitvi posla. Po drugi strani pa je tožena stranka izplačala kredit po ugodnem tečaju EUR in CHF in je vso tveganja prevzela tožeča stranka. O prevzemu tveganja se je sodišče že izjasnilo. Pojasniti pa je, da načelo enake vrednosti dajatev ne zagotavlja enakovrednosti pogodbenih obveznosti v času, ko se morajo obveznosti izpolniti. Načelno mora vsaka stranka sama nositi riziko spremembe okoliščin po sklenitvi pogodbe²⁷. Poleg tega na podlagi 2. odstavka 8. člena OZ zakon določa, v katerih primerih ima kršitev tega načela pravne posledice. Med temi je tudi primer oderuške pogodbe, ki jo tožeča sicer tudi zatrjuje.
39. Oderuško pogodbo definira 119. člen OZ. Pogodba je nična, če kdo izkoristi stisko ali težko gmotno stanje drugega, njegovo nezadostno izkušnost, lahkomišelnost ali odvisnost in si izgovori zase ali za koga tretjega korist, ki je v očitnem nesorazmerju s tistim, kar je sam dal ali storil ali se zavezal dati ali storiti drugemu. O oderuški pogodbi se torej lahko govori, če sta skupaj izpolnjena objektivni in subjektivni element. Objektivni element oderušva je obstoj očitne nesorazmernosti med izpolnitvijo in nasprotno izpolnitvijo. Ta kriterij oziroma element je enak kot pri institutu čezmernega prikrajšanja in katerega namen je zagotavljanje načela enakih vrednosti dajatev iz 8. člena OZ. Bistvena značilnost oderušva pa je v subjektivnem elementu. Namen ustvariti nesorazmerno korist (izpolnjen objektivni element) mora biti povezan oziroma v vzročni zvezi s posebnimi okoliščinami pri drugi stranki, ki je zaradi teh še posebej ranljiva in občutljiva. Zakon kot te okoliščine našteva težko gmotno stanje, neizkušnost, lahkomišelnost, odvisnost od druge stranke ali drugo stisko. Po stališču pravne teorije in sodne prakse morajo obstajati vse potrebne predpostavke oderušva v času sklenitve pogodbe (ker gre za sklenitveno napako), vse predpostavke morajo obstajati hkrati, morebitno pozneje nastalo nesorazmerje pa ni pravno relevantno.
40. Da načelo enake vrednosti dajatev ni bilo kršeno je sodišče že pojasnilo. Poleg tega o nesorazmernosti med obveznostma strank ni mogoče govorit ob dejstvu, da obveznost tožnikov (sploh) še niso zapadle v plačilo. To pomeni, da objektivni element oderušva ni izpolnjen. Prav tako ni podan subjektivni element. Tožena stranka ima prav, ko opozarja, da tožeča stranka ni podala trditvene podlage v smeri obstoja domnevne stiske tožeče stranke v trenutki sklenitve pogodbe.

²⁷ Obligacijski zakonik s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2003, str. 120

Zatrjuje, le da se je finančno stanje družine poslabšalo zaradi spremembe v tečaju EUR CHF, do katerega pa je prišlo v obdobju po sklenitvi Pogodbe in takšno domnevno poslabšanje finančnega stanja z vidika 119. člena OZ ni pravno relevantno.

41. Ker razlogi za ničnost Pogodbe niso podani, je samo po sebi umevno, da niso podani niti razlogi za ničnost Sporazuma o zavarovanju denarne terjatve po 142. člena SPZ ter dodatka št. [REDACTED] in dodatka št. [REDACTED] ki so sklenjeno na podlagi Pogodbe.
42. Z drugo točko tožbenega zahtevka tožnica predlaga, da ji sodišče naloži, da toženi stranki plača znesek [REDACTED] EUR, kar predstavlja razliko med višino prejetega posojila (po tedanjem tečaju [REDACTED] EUR) in plačanimi anuitetami [REDACTED] EUR). Na podlagi 1. odstavka 87.člena OZ mora, če je pogodba nična, vsaka stranka vrniti drugi vse kar je prejela na podlagi take pogodbe, če to ni mogoče ali če narava tistega, kar je bilo izpolnjeno nasprotuje vrnitvi pa mora dati ustrezno denarno nadomestilo po cenah, ko je bila izdana sodba odločba. Že ugotovitev, da Pogodba ni nična zadostuje za ugotovitev o neutemeljenosti tudi te točke zahtevka.
43. Hipoteka in zaznamba spremembe pri hipoteki, katerih ničnost uveljavlja tožeča stranka s tretjo točko tožbenega zahtevka je bila vpisana na podlagi 147. člena in naslednjih Zakona o zemljiški knjigi (v nadaljevanju ZZK-1)²⁸. Listina, ki je bila podlaga za vpis sta bila notarski zapis o Pogodbi ter notarski zapis dodatka št. [REDACTED] k Pogodbi, ki jima sodišče ni odreklo veljave (ni ugotovilo ničnosti Pogodbe). Poleg tega bi bilo ta del zahtevka zavrniti tudi zaradi nesklepčnosti. Izbris vpisa izvedene pravice (to je hipoteke v obravnavnem primeru) zaradi ničnost pravnega posla se lahko doseže le z izbrisno tožbo, ki pa jo ureja ZZK -1 (243. člen in naslednji) in ne (zgolj) z ugotovitveno tožbo.
44. Zaradi navedenega je bilo treba tožbeni zahtevki v celoti zavrniti kot neutemeljenega.

O podrednem tožbenem zahtevku

45. Tožeča stranka zatrjuje, da so podani pogoji za razvezo pogodbe zaradi spremenjenih okoliščin v smislu 112. člena OZ, saj je v času po sklenitvi Pogodbe prišlo do globalne ekonomske krize, zloma finančnih trgov in hudega padca vrednosti EUR v razmerju CHF. Poudarja tudi, da tožeča stranka nima možnosti, da bi kakor koli iz svojega premoženja zagotovila odplačilo kredita, ki se povečuje in je negotovo, kakšen bo ta znesek od dokončni zapadlosti.
46. Za razvezo pogodbe zaradi spremenjenih okoliščin v smislu 112. člena OZ morata biti izpolnjeni tudi dve negativni predpostavki. Razveze pogodbe namreč ni

²⁸ Zakon o zemljiški knjigi (Ur. l. RS št 58/03 in nasl.)

mogoče zahtevati, če bi bila morala stranka, ki se sklicuje na spremenjene okoliščine, ob sklenitvi pogodbe te okoliščine upoštevati ali če bi se jim bila lahko izognila oziroma če bi njihove posledice lahko odklonila (2. odstavek 112. člena OZ). Kot je že bilo pojasnjeno, sta tveganje (riziko) ob sklenitvi Pogodbe prevzeli obe stranki, pojasnjeno je tudi, da je prvo tožnici bilo predstavljeno tveganje zaradi valutne klavzule in se sodišče v izogib ponavljanju sklicuje na že pojasnjeno. Sicer pa, ob splošno znanem dejstvu, da se menjalni tečaj dnevno spreminja, bi morala tožnici že ob sklenitvi Pogodbe upoštevati možnosti spremembe tečaja. Zato se na spremenjene okoliščine ne morejo sklicevati, tudi zaradi ekonomske krize ne. Uveljavljanje gospodarske krize kot spremenjene okoliščine je lahko uspešno le v primeru, da je zahtevek podprt z dejstvi, pri katerih bi morala tožnica razkriti in obrazložiti: 1. spremembo dohodkov/odhodkov zaradi krize, 2. kako se je doslej odzvala na spremenjene okoliščine in v čem so te okoliščine nepričakovane, zunanje, 3. kako spremenjene okoliščine vplivajo na pogodbo in splošni položaj tožnice, 4. kako je ravnala, da ji ni mogoče očitati pomanjkanja skrbnosti in kaj je storila, da bi izpolnila načelo oziroma temeljno zavezo pacta sunt servanda. Tožniki so sicer zatrjevali, da imajo skupnih mesečnih prihodkov nekaj več kot [REDACTED] EIR, da so trenutno vsi računi blokirani in da za preživljanje družine ostane le [REDACTED] prve tožnice v višini [REDACTED] EUR mesečno, kar pomeni cca [REDACTED] EUR na osebo (tožniki in nezaposlena [REDACTED]). Za te navedbe tožniki niso ponudili dokazov, poleg tega te ne držijo, saj je tretje tožnik izpovedal, da je že pri [REDACTED] letih dobil prvo zaposlitev in da od takrat dalje [REDACTED] (prvo tožnici) ne predstavlja breme, ker srbi sam zase.

47. Tožeče stranke bi se posledicam lahko izognile oziroma odklonile, saj ima tožeča stranka na podlagi ZPotK pravico do predčasnega odplačila kredita, brez dodatnih stroškov. Poleg tega bi lahko tožeča stranka skladno s 20. členom Pogodbe v primeru, če ni bila več pripravljena prevzemati tveganj, CHF kredit predčasno odplačati ali pa ga refinancirati z novim, v domači valuti. Za to možnost se tožeča stranka ni odločila, niti ob razgovoru, ki ga je imela na pobudo tožene stranke.²⁹
48. Nenazadnje, tožeča stranka se ne more sklicevati na spremenjene okoliščine, ob dejstvu, da ji je tožena stranka že dne [REDACTED] 2015 poslala Pismo o odpovedi kredita ter ji dala dodatno rok za izpolnitev obveznosti po Pogodbi. Ker tožeča stranka teh ni izpolnila, ji je tožena stranka [REDACTED] 2016 poslala izjavo o zapadlosti terjatve, v kateri jo je obvestila, da je bil CHF kredit odpoklican oziroma odpovedan. Tožba, s katero tožeča stranka zahteva (tudi) razvezo pogodbe je bila vložena [REDACTED] 2016, to je po izteku roka, ki ga je določila tožena stranka za izpolnitev obveznosti in se tožeča stranka na spremenjene okoliščine ne more sklicevati (3. odstavek 112. člena OZ).

²⁹ Kar je pojasnjeno v 24. točki odločbe

49. Ker pogoji za razvezo Pogodbe niso podani, je bilo treba prvo točko podrednega tožbenega zahtevka kot neutemeljeno zavrniti.
50. Dajatveni zahtevak (druga točka podrednega tožbenega zahtevka) sodišče razume kot kondikcijski zahtevak (kot posledico razveze pogodbe). Ker pogoji za razvezo pogodbe niso podani, ne more biti utemeljen niti zahtevak za plačilo, kot pravna posledica razvezane pogodbe. Omeniti je le, da tudi v primeru razveze pogodbe zaradi spremenjenih okoliščin nastane vrnitveni zahtevak v tisti valuti, v kateri bi bilo treba izpolniti obveznost po razvezani pogodbi. Sicer pa sodišče pritrjuje toženi stranki, da za tak zahtevak tožnica nima pravnega interesa in da s tem jemlje toženi stranki pravico do sodnega varstva in pravico razpolagati s svojimi zahtevki.
51. Ker sodišče ni ugodilo zahtevku za razvezo Pogodbe na podlagi katere je bila vpisana hipoteka, zaznamba neposredne izvršljivosti notarskega zapisa in zaznamba spremembe pri hipoteke, tožena stranka ni dolžna izstaviti zemljiškoknjižne listine za izbris omenjenih vpisov v zemljiško knjigo. Zato je bilo treba zavrniti tudi tretjo točko podrednega zahtevka.
52. Zaradi navedenega je bilo treba v celoti kot neutemeljenega zavrniti tudi podredni tožbeni zahtevak.

Sklepno

53. Tožeča stranka je nanizala vrsto podlag in razlogov za ničnost oziroma razvezo Pogodbe, vse s ciljem „spraviti pogodbo s sveta“. Razumljivo, saj se je odločitev za najem posojila, ki je vezano na CHF, ki se je kar nekaj let kazala kot dobra odločitev, izkazala za slabo. Če bi ugodilo zahtevku, pa se sodišču tudi zastavlja vprašanje kakšno bi to bilo sporočilo tistim kreditorejalcem, ki so se v „tistih časih“ odločali za nesporno dražje in bolj neugodne kredite oziroma „vztrajali“ pri že obstoječih posojilih? Na tem mestu sodišče ponovno navaja, da se je prvo tožnica za to posojilo odločila sama, da bi poplačala že obstoječi, zanj neugoden kredit pri [REDACTED] in da ne drži trditve, da je tega potrebovala za rešitev svojega stanovanjskega problema.
54. Na koncu sodišča pripominja, da se do drugih navedb in dokazov strank ni posebej opredeljevalo, ker meni, da niso bili pravno odločilni za odločitev. Glede stališča tožeče stranke, da imajo kreditni posli bistvene značilnosti izvedenih finančnih instrumentov (IFI) le pojasnjuje, da pritrjuje toženi stranki, da obravnavne pogodbe ni moč presojati v smislu Zakona o finančnih trgih (ZZFI), saj ta ne ureja in se ne uporablja za hipotekarne kredite, ne gleda na to, ali so ti v EUR ali v CHF. Prav tako se ni opredeljevalo do obsežne tuje sodne prakse, ker meni, da se ta ne

more uporabiti za obravnavni primer, pa tudi za slovenska sodišča ta ni zavezujoča. Za to sodišče prav tako ni zavezujoče pravno naziranje Višjega sodišča v Mariboru v zadevi I Ip 28772017, na katerega se je sklicevala tožeča stranka v zadnji pripravljalni vlogi.

Stroški postopka

55. O pravnih stroških je sodišče odločalo na podlagi 1. odstavka 154 člena ZPP. Tožena stranka je v pravdi uspela, zato ji mora tožeča stranka povrniti pravdne stroške, ki jih je sodišče odmerilo na znesek [REDACTED] EUR.

56. Sodišče je toženi stranki na podlagi 155. člena ZPP in Odvetniške tarife (v nadaljevanju OT)³⁰ priznalo naslednje pravdne stroške:

- 1900 točk za odgovor na tožbo (tar. št. 19 OT)
- 1900 točk za prvo pripravljalno vlogo (tar. št. 19 OT)
- 1425 točk za drugo pripravljalno vlogo (tar. št. 19 OT)
- 1900 točk za prvi narok [REDACTED] 2016 (tar. št. 20 OT)
- 950 točk za drugi narok [REDACTED] 2017 (tar. št. 20 OT)
- 150 točk za trajanje naroka (6. člen OT)
- 950 točk za tretji narok [REDACTED] 2017 (tar. št. 20 OT)
- 100 točk za trajanje naroka (6. člen OT)
- 950 točk za tretjo pripravljalno vlogi (tar. št. 19),

to je skupaj 10.225 točk kar ob upoštevanju vrednosti točke [REDACTED] EUR znaša

[REDACTED] EUR

- [REDACTED] EUR za izkazane stroške overjenih prevodov³¹

- [REDACTED] EUR za sodno odmerjene stroške za prič [REDACTED] (sklep na l. št. 175)

³⁰ Pri odmeri stroškov je sodišče upoštevalo, da je vrednost obravnavanega predmeta [REDACTED] EUR.

³¹ Stroški overjenih prevodov (navedenih v stroškovniku tožene stranke na l. št. 145 so izkazani z računi

- [REDACTED] EUR za sodno odmerjene stroške za prič[REDACTED] (sklep na l. št. 177)

- [REDACTED] EUR - 2% od vrednostnih storitev iz naslova izdatkov za stranko (11. člen OT)

- vse povišano za 22% DDV v višini [REDACTED] EUR .

57. Tožeča stranka je dolžna plačati toženi stranki pravdne stroške v roku 15 dni, sicer bo dolgovala tudi zakonske zamudne obresti od izteka paricijskega roka dalje do plačila.

PRAVNI POUK:

Zoper to odločbo je dovoljena pritožba v 15 dneh po prejemu njenega pisnega odpravka. Pritožba se vloži pisno v zadostnem številu izvodov za sodišče in nasprotno stranko pri tem sodišču, o njej pa bo odločalo Višje sodišče v Ljubljani.

Pritožba mora obsegati navedbo odločbe zoper katero se vlaga, izjavo, da se odločba izpodbija v celoti ali v določenem delu, pritožbene razloge in podpis pritožnika. Če je pritožba nerazumljiva ali ne vsebuje vsega, kar je treba, da bi se lahko obravnavala, jo sodišče zavrže, ne da bi pozivalo vložnika, naj jo popravi ali dopolni.

Ob vložitvi pritožbe mora biti plačana sodna taksa. Če taksa ni plačana niti v roku, ki ga določi sodišče v nalogu za njeno plačilo in tudi niso podani pogoji za oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodnih taks, se šteje, da je pritožba umaknjena.

Ljubljana, [REDACTED] julij 2017

